

Länsstyrelsen
Västerbotten

Datum
2026-01-27

Ärendebeteckning
10092-2025
Arkivbeteckning

1(2)

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se

Yttrande med anledning av Finansdepartementets promemoria *Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämnningen för kommuner* Ert dnr Fi2025/02010

Regeringskansliet har anmodat Länsstyrelsen i Västerbottens län att yttra sig över rubricerade promemoria.

Tidigare framförda synpunkter på utjämnningssystemet

Länsstyrelsen i Västerbotten, hädanefter kallad "Länsstyrelsen", yttrande sig i november 2024 över Utjämningskommitténs betänkande *Nätt och jämnt – likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn* (SOU 2025:50). I detta yttrande framförde Länsstyrelsen bl.a.:

Länsstyrelsen ser positivt på den föreslagna modellen och det utfall den leder fram till. Det är enligt vår uppfattning helt nödvändigt med ett utjämnningssystem som ger de minsta och glesaste kommunerna en rimlig kompensation för de strukturella faktorer kommunerna inte själva råder över. Det kan i sammanhanget förtjäna att nämnas att detta dessutom är kommuner som lämnar *betydande* bidrag till den svenska bruttonationalprodukten genom sin produktion av framför allt skogsråvara och elkraft.

Länsstyrelsen i Västerbotten välkomnar således Utjämningskommitténs förslag, och ser att tyngdpunkten till förändring ligger i de delar som Länsstyrelsen och länets kommuner har påtalat under en flera år, dvs. behovet av omfördelning mellan kommuner i de delar som berör gleshet.

Dessa synpunkter från Länsstyrelsen kvarstår alltså.

Synpunkter på Finansdepartementets promemoria

Förslaget i den remitterade promemorian kan i förstone synas tekniskt då det berör en mekanism djupt inne i utjämnningssystemet. Men effekterna för många av kommunerna i norra Sverige blir betydande.

I Västerbotten kommer Nordmalings kommun (med 5,6 inv./km²) och Robertsfors kommun (5,1 inv./km²) tappa ca 12 mkr vardera per år, medan Vinödelns kommun (2,1 inv./km²) och Lycksele kommun (2,2 inv./km²) kommer att "vinna" 4,5 respektive 11,6 mkr per år.

Syftet med förslaget sägs vara att "...öka kompensationen till de allra mest glesbefolkade kommunerna", men här måste frågan på allvar ställas om det

verkligen är rimligt att små kommuner i norra Sverige med fem invånare per kvadratkilometer ska finansiera denna kompensation genom minskad ersättning i utjämningsystemet.

Att på detta sätt ställa glesa kommuner med ett litet invånarantal och stora utmaningar med att klara sitt välfärdsuppdrag mot varandra ser länsstyrelsen som högst olyckligt. Tillväxten i nyss nämnda kommuner är dessutom i stor utsträckning beroende av faktorer som de enskilda kommunerna inte råder över såsom en eftersatt statlig infrastruktur, låga fastighetsvärden och en bekymmersam demografi. Inte heller delar Länsstyrelsen promemorians beskrivning att de kommuner som får sänkt ersättning ”är generellt sett överkompenserade i nuvarande systemet”.

Det som behövs är ett förstärkt stöd via utjämningsystemet, inte en omfördelning från små och glesa kommuner till andra små och glesa kommuner. Förslaget föreslås träda i kraft om mindre än ett år vilket ger de berörda kommunerna kort tid att parera förändringen. Inte minst då landets kommuner sannolikt redan fastställt sina budgettramar för 2027.

Dessutom aviserar departementet i promemorian att ytterligare förändringar kommer att föreslås, men inte vilka. Det blir därför synnerligen svårt att som remissinstans bedöma helhetseffekten för kommunerna. I sammanhanget vill Länsstyrelsen erinra om att Utjämningskommitténs förslag utgjorde en genomarbetad helhet, bakom vilken en enig kommitté dessutom stod.

Syftet med promemorians förslag får antas vara att skapa ett incitament för – eller vi kanske ska säga ”sätta tryck på” – mindre kommuner att gå samman med andra kommuner. Länsstyrelsen betvivlar emellertid starkt att detta kommer att bli effekten av att justera administrationskostnaden på det sätt som nu föreslås. Konsekvensen blir sannolikt endast en sämre och mer ojämlik välfärd.

Mot denna bakgrund avstyrker Länsstyrelsen i Västerbotten det remitterade förslag till förmån för det tidigare förslaget från Utjämningskommittén. En reformering av utjämningsystemet är emellertid angelägen, men en sådan förutsätter enligt Länsstyrelsens uppfattning att ytterligare resurser tillförs, inte genom att ställa kommun mot kommun.

Beslut har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson efter föredragning av länsrådet Lars Lustig.

Helene Hellmark Knutsson
Landshövding

Lars Lustig
Länsråd